

MEI 1940 – OP DE VLUCHT ! –

Elk jaar opnieuw in de tweede helft van de maand mei, komen telkens die niet uit te vegen beelden voor mijn ogen en in mijn geest bij de start van die gruwelijke oorlog, waarvan de bezetting toch nog vier jaar zou duren. Het is mijn persoonlijk verhaal, maar ik meen te weten dat vele families in deze periode, uit elkaar getrokken werden.

Mijn vader was de enige die de politiedienst, samen met de brandweer en de luchtbescherming, onder zijn bevoegdheid had, want zeer velen hadden reeds de vlucht genomen naar het nog onbezette Frankrijk.

In die tijd bestond onze familie: uit grootvader Charles Claeys, vader Marcel met moeder Hélène en de drie zontjes (in die tijd) Charles, Pierre en Jean.

Daar mijn vader steeds dienst had op de vissershaven, was hij met reders en schippers goed bevriend en mocht hij steeds om speciale diensten verzoeken. Zo gebeurde het dat mijn vader, moeder en de drie zoons, plaats voorzien had op het vissersschip de "Judith" van reder Henri Cattoor. Ook zou mevrouw Ingels en haar dochter Léa (vader was rijkswachter) met ons de vlucht nemen naar het beloofde paradijs in Engeland. Maar het liep behoorlijk fout en totaal mis.

Als 11 ½ jarige - geboren 14-12-1928 – beleefden wij in ons klein familietje op die avond rond 20 mei 1940 een pijnlijke afscheidsavond van onze pépé en ons vader. Doch ik was heel alert, want de volgende morgen zouden wij reeds om 6u op de visserskade moeten zijn voor de afvaart. Omstreeks 1 uur 's nachts, stond ik op en was ik heel ongerust.

Ik hoorde mijn vader en moeder prevelen tegen elkaar, dat dit maar voor een korte periode zou zijn en wij zekerlijk, binnen de 6 maand terug zouden samen zijn!

De geschiedenis heeft ons echter geleerd dat dit veel langer heeft geduurd, dan dat iedereen dit voorzien had.

Zoals hierboven vermeld, was ik compleet wakker en gekleed en vluchtte ik omstreeks 2u 's morgens het huis uit en begaf mij naar een boerderij, waar ik mij in alle stilte en rust neervleide in het hooi en onmiddellijk in slaap viel. Misschien een ingeboren gevoel gaf mij de zekerheid dat een vlucht per vissersschuit slecht zou aflopen, wat voor de meeste vissersfamilies zo is uitgekomen.

Zo kennen wij de Franse vissershaven van Fécamp, waar talrijke Zeebrugse en Heistse vissers in een cinémazaal verzameld, de dood vonden. Reeds vele malen bracht ik er een bezoek en legde ik er bloemen neer op het massagraf!

Terug naar de boerderij, kwam ik er wakker rond 9u en stapte gezwind naar huis terug. Thuisgekomen kreeg ik wel een pak rammel van mijn vader en ook van mijn moeder, die daarvoor een speciale "wastestok"(1) gebruikte om haar handen geen pijn te doen. De vissersschuit was dan maar vertrokken zonder de familie Claeys en bleven wij toch tezamen.

Rijkswachter Ingels had een goede kennis van hem in Heist, die een vrachtauto had en waarop hij de nodige plaatsen reserveerde voor twee vrouwen en vier kinderen. De vlucht naar Frankrijk per vrachtauto was gepland voor 22 mei 1940.

De twee families stonden klaar met pak en zak geladen om op te stappen, toen wij de vrachtauto vanaf het Sas van Heist van in de verte konden bespeuren.

Mijn vader en rijkswachter Arthur moesten samen met ons vaststellen dat er op de bewuste vrachtauto geen plaats meer vrij was en deze zelfs overladen was en een gevaar betekende voor de meereizende passagiers. Er waren zelfs mensen die aan het voertuig hingen wat heel gevaarlijk was!

Nogmaals vielen onze gezamenlijke vlucht slecht af, waarna mijn ouders besloten om maar best samen te blijven. Tijdens die enkele nog volgende dagen van de maand mei 1940, onderging Zeebrugge vele bombardementen, waarbij verschillende doden zijn gevallen. Ook het Belgische Leger onder het waakzame en kordate bevel van onze dappere Koning Léopold III kende vele verliezen en moest zich tenslotte terugtrekken aan de Leie rond Kortrijk.

Ondertussen was ook reeds de Operatie Dynamo gestart om Britse en Franse troepen over het kanaal voor de Duitse bezetter via Duinkerken terug naar Engeland te verschepen. Het was op 25 mei 1940 dat de Koning inzag dat alle bloedvergieten uit den boze was. De uithoek van West-Vlaanderen was volledig met vluchtende landgenoten bezet.

Op diezelfde 25 mei 1940 riep de Koning als Opperbevelhebber onze troepen op om nog een felle strijd aan de Leie te starten, om aldus nog beter de Operatie Dynamo te doen lukken. Koning Léopold bevestigde zijn soldaten dat hun lot ook het zijn zou zijn! Alle ministers waren ondertussen al op de vlucht en de Koning bleef achter met zijn soldaten en zijn opgedreven landgenoten in die uithoek van West-Vlaanderen.

Het was natuurlijk gemakkelijk gezegd door de Britse Eerste Minister Winston Churchill dat het Belgisch Leger de strijd moest voeren tot de laatste man.

Het is trouwens Admiraal Keyes, de adviseur van de Britse Koning Georges V bij Koning Léopold, die dit alles heeft bevestigd en neergeschreven heeft in zijn talrijke boeken als een hommage aan onze Koning Léopold.

Terug naar de feiten, dus Zeebrugge had het als haven, spoorwegstation, cokes-, glas en munitiefabriek, erg te verduren en vele bombardementen bleven maar voortduren. Veel huizen werden vernietigd en bezweken onder een zware bommenregen.

Maar ook de bevolking had het erg te verduren en terug werd "tot de vlucht" besloten.

Op die vroege morgen van 27 mei 1940 zouden wij met die mooie taxi van Florimond Maere, die was aangeslagen door de Luchtbescherming, en met chauffeur Edgard Allaert, de vlucht nemen naar Brugge. Onze pépé was al vroeg onderweg vertrokken met zijn bed en koffer met een klein wagentje van de rokerij Pierre Huyseune, die onze gebuur was. Nu waren wij samen met de familie van Stanislas Van Campen – ook een rijkswachter die samen met ons – met vrouw en twee dochters de vlucht zouden meemaken. Wij zaten allemaal in de kelder van Charles Verheye, die ondersteund was, maar waar er toch een 40 cm water in stond.

Tweemaal zaten wij mooi opgestapeld in die taxi, toen er weerom bommen werden afgegooid en wij onmiddellijk terug onze schuilplaats opzochten. Eindelijk, het was dan rond 12u op de middag dat wij de vlucht naar Brugge namen, om bij onze oom en tante veiliger te zijn. Langs de hobbelige Ploegstraat, kwamen wij voorbij Café De Ponte te Lissewege, waar wij onze pépé goedendag zegden en die ons later te Brugge zou vervoegen.

Te Brugge aangekomen werden twee plaatsen met "*paillasse par terre*" (2) klaargemaakt voor de aankomende nacht en werd het vele meegebrachte eten geklasseerd. Wij waren veilig ver van de Zeebrugse bommenregen en mochten ons eindelijk neerleggen in die geïmproviseerde slaapbedden. Wij allen vielen onmiddellijk in slaap en droomden van deze korte vlucht.

Rond 04u30 op 28 mei 1940 werden wij gewekt door de aankomst van onze pépé, die reeds "feest gevierd" had, want Koning Léopold III had al onze levens gered door het stopzetten van die ongelijke strijd met de vijand. Ik herinner mij nog tenvolle dat ook wij allemaal menige flesjes gekraakt hebben en bij het ochtendgloren op de Werfplaats te Brugge, waar wij als vluchtelingen verbleven, waren er aan iedere boom zekerlijk zes paarden vastgemaakt.

In de late namiddag van 28 mei 1940 kwam de taxi ons terug ophalen te Brugge en konden wij 's avonds, terug thuis en allen samen een feestelijk avondmaal met wijnen en likeuren verorberen.

En zo liep onze "vlucht" in die bange Meidagen nog heel goed af. Het was een heel korte vlucht, maar uit het bovenvermelde kon dit heel anders afgelopen zijn, want vele vissersfamilies werden voor meer dan vier jaren gescheiden.

Elke jaar opnieuw komen die herinneringen bij mij op, in die periode van de maand Mei waarbij wij uiteindelijk toch nog mogen dankbaar zijn dat alles, voor onze familie, althans, zo goed afgelopen is.

Ik vond het wel eens de moeite om dit aan het papier toe te vertrouwen!

Charles Claeys

- (1) *wastestok* : een stok die men gebruikte om te roeren wanneer de vuile was in het kokend zeepwater zat, later vervangen door de rotatie in een wasmachine
- (2) *paillasse par terre* : een strozak op de grond (van het franse *paille* = stro)